

СТАНОВИЩЕ

от професор д-р Валентин Плетнъов
по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” в
професионално направление ”Археология”, код 05.03.12
за нуждите на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”,
с кандидат Стоян Витлянов Стоянов, доктор, доцент

Доцент Стоян Витлянов Стоянов е единствен кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” по код 05.03.12 археология (средновековна археология), професионално направление 2.2. история и археология, за нуждите на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”. Процедурите по конкурса, провеждани в Шуменски университет са спазени съгласно ЗРАСРБ.

За да се открият основните черти и характера на научната дейност на доц. д-р Стоян Витлянов е необходимо да се проследи творческия му път след написването на неговия хабилитационен труд през 1998 г.

Доц. Витлянов има значителен опит в археологията. Работил е като археолог в Филиала на НАИМ при БАН–Шумен, заедно с редица видни изследователи на българската средновековна археология. От 1974 г. насетне е преминал дългия път в археологическата си кариера от уредник в Шуменския музей до доцент в Шуменския университет. Той е участник и зам. ръководител и ръководител на спасителни и редовни археологически проучвания в старите столици Плиска и Велики Преслав. Трябва да обърна внимание, че кандидатът още от самото начало на своята научна кариера проявява траен интерес към проблемите на ранното средновековие, и особено занаятите и занаятчийското производство, намерило отражение и в неговата докторска дисертация „Железообработването в българските земи през VIII–XIV в.” през 1982 г.

Ще спомена някои от по-важните му археологически проучвания. От 1977 се занимава с проблемите на преславския дворецов център, като част от екипа на проф. дин Димитър Овчаров. Там самостоятелно проучва източната крепостна стена и сградите при южната крепостна стена на вътрешния град на Велики Преслав. Резултат на тези изследвания е монографията „Военно-административни сгради от Двореца във Велики Преслав IX-X век. С. 2004”. Съвместно със ст.н.с. П. ст. Вера Антонова проучва северната укрепителна система на Шуменската крепост и западната крепостна стена на Вътрешния град на Плиска. През 2002 г. съвместно с проф. дин Людмила Дончева-Петкова провежда разкопки и на хълма Дженни баир в Балчик, като негово е проучването на некропола от XII-XIV в. От 1982 г. проучва едно от големите крайградски имения във Външния град на Плиска – обект № 41, като работата му по този важен средищен център продължава и сега.

Доц. Витлянов има трайни интереси в областта на манастирското строителство свързани и с първоначалните му стъпки в археологията през далечната 1977 г. с разкопките на манастира при Голямата базилика в Плиска. В резултат на изследванията са обнародвани резултатите от разкопките на некропола в този район, направен е обстоен анализ на керамичния материал и на стопанския облик на манастира с монографията „Архиепископията-манастир в Плиска София, 2001 в съавторство с доц. П. Георгиев. Тук отново проличава умението на кандидата да приключва темите на проучването с общителни монографични изследвания.

Кандидатът участва в конкурса с научно-изследователската продукция, която включва общо 3 монографии и 48 публикации, написани след хабилитацията му през 1998 г. Поради характера на някои от моите изследвания в областта на средновековната металопластика познавам добре значителна част от трудовете на кандидата и ги ползвам в научната си работа. А, че те се ползват и от редица други специалисти показва приложения списък с над сто цитирания на неговите работи. Публикациите са издадени в престижни български и чужди специализирани поредици.

Кандидата има определен интерес към спецификата на средновековното българско предпазно и нападателно въоръжение, отразен също в монографично съчинение „Старобългарското въоръжение (по археологически данни от Плиска, Мадара и Велики Преслав. София, 1996”, което е едно от малкото изследвания в тази област у нас.

Една част от проучванията му имат интердисциплинарен характер, предимно свързана с ранносредновековната металопластика, земеделски и занаятчийски сечива. На тях са посветени значителна част от публикациите на кандидата. Приносни моменти имат изследванията му в областта на метрологията, както и някои от статиите, свързани с типологията и класификацията на старобългарските накити и коланни гарнитури.

Траен е интересът на доц. Витлянов към проучването на стопанския живот (занаяти, производства, оръдия на труда, земеделска техника, художествена обработка на метал, териториално-пространствена локализация на стопански комплекси) през средновековието. На тях са посветени значителен брой статии, но и има и обобщаващото съчинение „Стопанският живот в Плиска и Велики Преслав през Средновековието (Археологически аспекти). Шумен, 2012”. Всъщност доц. Витлянов е един от водещите специалисти в тази област в България.

Характерното за стила на работата на кандидата е това, че тя винаги е насочена към постигане на приложими практически резултати. На базата на общата характеристика на научната дейност на доц. Стоян Витлянов може да се отбележи, че безспорни са неговите умения да осмисля комплексно проблемите и съчетавайки теоретичните и експерименталните подходи и организационните си качества да решава сериозни научни задачи, довеждайки ги до практическа реализация, видно и от резултатите от изследванията.

В работите на кандидата проличава умението да прилага ретроспективния метод, видно от публикациите му особено при разглеждането системата от занаятчийско производство през Средновековието, като анализира и често коригира изводите на своите предшественици, като включва и собствените си наблюдения.

В научната продукция на доц. Стоян Витлянов не липсват пропуски, има и тези, които са хипотетични, спорни, но това в повечето случаи е неизбежен проблем за всеки изследовател, чията работа се оценява субективно. Проблемни са някои негови виждания за средновековната металопластика и недотам ясните изводи и недостътно проследяване на публикациите на други автори по въпроса.

Към положителните страни ще добавя, че много добро впечатление прави ползването на съвременните тенденции при обработване на археологическия материал богатият прецизно изработен и представен илюстративен материал, с добре подредени каталози. Неговите изследвания в голяма степен се обогатяват и фактологическата база, като са въведени в научно обръщение нови археологически материали и паметници.

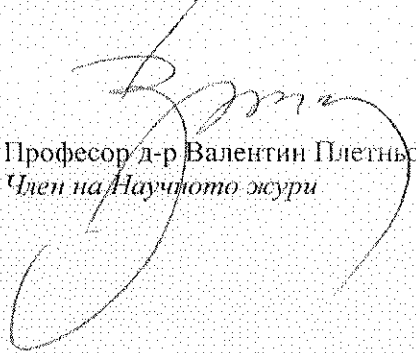
Искам да подчертая и умението на кандидата убедително да конструира своите постановки и тези, което при относително ограничената и понякога едностранчива информация за епохата, изискват използването и съчетаването на разнообразни данни от

различни информационни източници. Той се отнася уважително и едновременно с това критично към всички мнения, не натрапва грубо своето мнение.

Доц. Витлянов има и богат опит на преподавател в Шуменския, Варненския свободен и Пловдивски университет, с разнообразни лекционни курсове в областта на етнологията и предимно археологията. Разбира се като част от академичните му занимания са и провежданите студентски стажове, занимания с докторанти и дипломанти. Ръководител е на многобройни научни проекти в областта на археологията.

Всички посочени творчески направления са тематично свързани с научната специалност, по която е обявен конкурса. Преобладаващата част от публикациите на доц. Стоян Витлянов са в издания на престижни национални и международни конференции. Забележителна е и административната работа на кандидата като ръководител катедра, член на академичния съвет, заместник декан и декан на факултет по хуманистически науки в Шуменския университет. Той е активен участник, популяризатор в проучването и опазването на културното наследство на България.

След запознаване с представените материали, актуалността на трудовете и тяхното научно съдържание, отчитайки изследователска и академична дейност, както и личните качества на кандидата и фактът, че представените документи отговарят напълно на изискванията на ЗРАС, предлагам на почитаемото научно жури да присъди на доцент д-р Стоян Витлянов академичната длъжност „професор” в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”.

Професор д-р Валентин Плетньов
Член на Научното жури